

DZIENNIK URZĘDOWY

MINISTERSTWA SKARBU

TREŚĆ:

OKOLNIKI MINISTERSTWA SKARBU:

	str.
Poz. 211 z dnia 25 sierpnia 1949 r. L. D. XI. 12591/4/49 r. w sprawie podatku od nabycia praw majątkowych z dzierżawy lub najmu	207
„ 212 z dnia 29 sierpnia 1949 r. L. D. II. 232/6/49 r. w sprawie mieszkań reprezentacyjnych	212
„ 213 z dnia 31 sierpnia 1949 r. L. D. II. 3/4/49 r. w sprawie nadużywania telefonów międzymiastowych	212
Sprostowanie	212

211. Okólnik z dnia 25 sierpnia 1949 r. w sprawie podatku od nabycia praw majątkowych z dzierżawy lub najmu.

Celem uniknięcia wątpliwości, które mogą nasunąć się przy interpretacji art. 1 ust. 1, art. 3 pkt 11 i 12, art. 6 ust. 2, art. 7 ust. 1 pkt 1, art. 11 ust. 2 i 3, art. 15 ust. 1 pkt 2 i 4 pod. nab. (Dz. U. R. P. z 1947 r. Nr 27, poz. 106 i z 1949 r. Nr 42, poz. 309) oraz §§ 13 ust. 2—4, 21 ust. 3, 22 i 84 r. w. pod. nab. (Dz. U. R. P. z 1948 r. Nr 59, poz. 468) — Ministerstwo Skarbu wyjaśnia, co następuje:

I. Przepis § 21 ust. 3 r. w. pod. nab. postanawia, że kwit czynszowy jest pismem stwierdzającym nabycie prawa z najmu lub dzierżawy oraz, że podstawę opodatkowania stanowi wartość prawa wraz z ubocznymi świadczeniami za okres podany w kwicie. Paragraf 22 ust. 2 określa co należy uważać za świadczenie uboczne, a § 13 ust. 2—4 jak postąpić w przypadku, gdy jedno nabycie stwierdzone jest kilkoma pismami.

Na tle przytoczonych wyżej przepisów r. w. pod. nab. może zaistnieć szereg przypadków, które zostaną kolejno omówione.

II. Przy najmie przedmiotem nabycia jest prawo użytkowania określonego lokalu przez czas określony (oznaczony) lub nieokreślony (nieoznaczony) za ustalonym czynszem.

A. W przypadku zawarcia pisemnej umowy najmu na czas określony (oznaczony), a następnie zawarcia pisemnej umowy dodatkowej, zmieniającej umowę poprzednią tylko co do wysokości czynszu, podatek wymierza się, zgodnie z § 13 ust. 4 r. w. pod. nab. (przyjmując, że pierwsza umowa była poddana opodatkowaniu), tylko od różnicy czynszu.

Mogą zajść dwa przypadki:

1) że umową dodatkową podwyższono czynsz od dnia obowiązywania umowy pierwszej (przykład 1),

2) że umową dodatkową podwyższono czynsz od dnia określonego w umowie dodatkowej (przykład 2).

Ad 1) Przykład 1.

A zawarł z B umowę najmu lokalu na czas od 1. I. 1948 r. do dnia 31. XII. 1951 r. za czynszem rocznym 10.000 zł. W dniu 1. I. 1949 r. zawarło umowę dodatkową zmieniającą umowę poprzednią jedynie odnośnie wysokości czynszu na 20.000 zł rocznie z tym, że podwyższony czynsz obowiązuje od 1. I. 1948 r. tj. z mocą wsteczną.

Celem obliczenia podatku należy ustalić wysokość świadczenia:

a) według umowy dodatkowej,

b) według umowy pierwotnej.

Ponieważ świadczenie z umowy dodatkowej jest wyższe od świadczenia z umowy pierwotnej, opodatkowaniu podlega różnica.

Świadczenia z umowy dodatkowej (czynsz za lat 4) wynoszą: $4 \times 20.000 \text{ zł} = 80.000 \text{ zł}$

świadczenia umowy pierwotnej (czynsz za lat 4) wynoszą: $4 \times 10.000 \text{ zł} = 40.000 \text{ zł}$

opodatkowaniu podlega 40.000 zł

Podatek wynosi od 40.000 zł — 1% = 400 zł.

Ad 2) Przykład 2.

A zawarł z B umowę najmu lokalu na czas od 1. I. 1948 r. do 31. XII. 1951 r. za czynszem rocznym 10.000 zł. W dniu 31. XII. 1948 r. zawarło umowę dodatkową zmieniającą od 1. I. 1949 r. wysokość czynszu na 20.000 zł rocznie.

Celem obliczenia podatku należy ustalić wysokość świadczenia:

a) z umowy dodatkowej,

b) z umowy pierwotnej za czas objęty umową dodatkową.

Świadczenia z umowy dodatkowej (od 1. I. 1949 r. do 31. XII. 1951 r.) wynoszą: $3 \times 20.000 \text{ zł} = 60.000 \text{ zł}$

świadczenia z umowy pierwotnej (od 1. I. 1949 r. do 31. XII. 1951 r.) wynoszą: $3 \times 10.000 \text{ zł} = 30.000 \text{ zł}$

opodatkowaniu podlega 30.000 zł

Podatek wynosi: od 30.000 zł — 1% = 300 zł.

B. W przypadku zawarcia umowy na czas nieokreślony, a następnie zawarcia umowy dodatkowej zmieniającej umowę poprzednią tylko co do wysokości czynszu (czas trwania umowy „nieokreślony” pozostaje bez zmiany), podatek wymierza się tylko od różnicy czynszu.

Przykład 3.

A zawarł z B umowę najmu lokalu na czas nieokreślony poczynając od dnia 1. I. 1948 r. za czynszem 10.000 zł rocznie. Po roku zawarło umowę dodatkową zmieniającą wysokość czynszu na 20.000 zł rocznie.

Celem obliczenia podatku należy ustalić wysokość świadczenia:

a) z umowy dodatkowej,

b) z umowy pierwotnej.

Świadczenia z umowy dodatkowej (za czas nieokreślony) wynoszą: $5 \times 20.000 \text{ zł} = 100.000 \text{ zł}$

świadczenia z umowy pierwotnej (za czas nieokreślony) wynoszą: $5 \times 10.000 \text{ zł} = 50.000 \text{ zł}$

opodatkowaniu podlega 50.000 zł

Podatek wynosi: od 50.000 zł — 1% = 500 zł.

III. W przypadku zawarcia umowy dodatkowej zmieniającej jedynie czas trwania najmu ustalony w umowie pierwotnej (przez przedłużenie czasu trwania najmu albo przez przejście z czasu określonego na nieokreślony lub naodwrot) należy — celem obliczenia podatku — ustalić wartość świadczeń z umowy dodatkowej za czas od upływu terminu obowiązywania umowy pierwotnej.

Przykład.

A zawarł z B umowę najmu lokalu na czas od 1. I. 1948 r. do dnia 31. XII. 1951 r. za czynszem 10.000 zł rocznie. W dniu 1. I. 1949 r. zawarło umowę dodatkową przedłużając czas trwania najmu do dnia 31. XII. 1954 r. za czynszem niezmiennym.

Należy ustalić wartość świadczeń z umowy dodatkowej za czas od upływu terminu obowiązywania umowy pierwotnej.

Świadczenia z umowy dodatkowej (od 1. I. 1952 r. do 31. XII. 1954 r.) wynoszą: $3 \times 10.000 \text{ zł} = 30.000 \text{ zł}$

Podatek wynosi od 30.000 zł — 1% = 300 zł.

IV. W przypadku zawarcia umowy pierwotnej na czas określony a następnie zawarcia umowy dodatkowej na czas nieokreślony, przy czynszu niezmiennym, podatek oblicza się od wartości świadczeń z umowy dodatkowej (za czas nieokreślony) po potrąceniu wartości świadczeń z umowy pierwotnej za czas niewykorzystany.

Przykład.

A zawarł z B umowę najmu lokalu na czas od 1. I. 1948 r. do 31. XII. 1951 r. za czynszem 10.000 zł rocznie. W dniu 1. I. 1949 r. zawarł umowę dodatkową zmieniającą umowę pierwotną tylko co do czasu, a mianowicie, że od 1. I. 1949 r. umowa ma obowiązywać na czas nieokreślony.

Świadczenia z umowy dodatkowej (od 1. I. 1949 r. na czas nieokreślony) przy zastosowaniu mnożnika 5 (art. 11 ust. 3 pkt 3 pod. nab.) wynoszą: 5×10.000 złotych = 50.000 zł

Świadczenia z umowy pierwotnej za czas niewykorzystany (od 1. I. 1949 r. do 31. XII. 1951 r.) wynoszą: 3×10.000 złotych = 30.000 zł

opodatkowaniu podlega 20.000 zł

Podatek wynosi: od 20.000 zł — 1% = 200 zł.

V. W przypadku zawarcia umowy na czas nieokreślony, a następnie umowy dodatkowej na czas określony przy czynszu niezmiennym, podatek oblicza się od całego czynszu z umowy dodatkowej. Umowa pierwotna zawarta na czas nieokreślony może trwać czas dowolny, a więc jeden rok lub 10 lat i więcej. Z chwilą zawarcia umowy dodatkowej zmieniającej czas trwania z nieokreślonego na określony należy stwierdzić, że czas nieokreślony zakończył się z chwilą od kiedy zaczął obowiązywać czas określony z umowy dodatkowej. Jeżeli zatem czas określony z umowy dodatkowej ma obowiązywać po upływie roku trwania umowy pierwotnej to z tą chwilą czas nieokreślony zakończył się, a w przypadku obowiązywania czasu określonego z umowy dodatkowej po upływie 10 lat trwania umowy pierwotnej czas nieokreślony zakończył się po latach 10. Okoliczność, że od umów na czas nieokreślony podatek obliczany jest przez zastosowanie mnożnika 5 jest bez znaczenia dla określenia istoty czasu nieokreślonego, gdyż jest to cyfra oderwana przyjęta przez ustawodawcę za mnożnik na podstawie domniemania, że umowy zawarte na czas nieokreślony w przeważającej większości przypadków będą obowiązywać przez lat 5. Dlatego też mnożnik 5 nie może mieć wpływu na obliczenie czasu trwania umowy zawartej na czas nieokreślony i nie może być utożsamiany przy obliczaniu podstawy opodatkowania z czynszem za lat 5, a w konsekwencji podstawa opodatkowania obliczona według mnożnika 5 nie może być potrącana od podstawy opodatkowania z umowy dodatkowej, chociażby umowa dodatkowa na czas określony zaczęła obowiązywać przed upływem lat 5 od zawarcia umowy pierwotnej na czas nieokreślony. Również do podstawy opodatkowania z umowy dodatkowej na czas określony nie może być doliczany czynsz za czas od upływu lat 5 od dnia zawarcia umowy pierwotnej do dnia obowiązywania umowy dodatkowej, jeżeli umowa dodatkowa na czas określony zawarta została po upływie lat 5 obowiązywania umowy pierwotnej, zawartej na czas nieokreślony.

Przykład 1.

A zawarł z B umowę najmu lokalu na czas nieokreślony, poczynając od 1. I. 1948 r. za czynszem rocznym 10.000 zł. W dniu 1. I. 1949 r. zawarł umowę dodatkową zmieniającą umowę pierwotną z czasu nieokreślonego na czas określony a mianowicie, że najem ma trwać do 31. XII. 1950 r. (czynsz niezmienniony).

Obliczenie podatku.

Świadczenia z umowy dodatkowej (od 1. I. 1949 r. do 31. XII. 1950 r.) wynoszą: 2×10.000 zł = 20.000 zł
Podatek od 20.000 zł — 1% = 200 zł.

Świadczeń z umowy pierwotnej nie potrąca się, gdyż z dniem 31. XII. 1948 r. zakończył się czas nieokreślony z umowy pierwotnej.

Przykład 2.

Umowa pierwotna na czas nieokreślony od 1. I. 1948 r. za czynszem 10.000 zł rocznie. Umowę dodat-

kową zawarto na czas określony od 1. I. 1955 r. do 31. XII. 1958 r. (czynsz niezmienniony).

Obliczenie podatku.

Świadczenia z umowy dodatkowej (od 1. I. 1955 r. do 31. XII. 1958 r.) wynoszą: 4×10.000 zł = 40.000 zł
Podatek od 40.000 zł — 1% = 400 zł.

VI. W przypadku zawarcia umowy pierwotnej na czas określony z przedłużeniem jej trwania na czas nieokreślony w razie niewypowiedzenia w terminie określonym w umowie, a następnie zawarcia umowy dodatkowej na czas określony za takim samym czynszem — podatek oblicza się w sposób podany w Cz. IV, tj. od różnicy między wartością świadczeń z umowy dodatkowej a wartością świadczeń z umowy pierwotnej za czas niewykorzystany, jeżeli umowa dodatkowa ma obowiązywać przed upływem czasu określonego w umowie pierwotnej lub w sposób podany w Cz. V, jeżeli umowa dodatkowa ma obowiązywać po upływie czasu określonego w umowie pierwotnej.

VII. W przypadku zawarcia umowy pierwotnej na czas nieokreślony, a następnie zawarcia umowy dodatkowej na czas określony z przedłużeniem jej trwania na czas nieokreślony (w razie niewypowiedzenia w określonym terminie) za tym samym czynszem — podatek oblicza się w sposób podany w Cz. V.

VIII. W przypadku zawarcia umowy pierwotnej na czas określony, a następnie zawarcia umowy dodatkowej również na czas określony, lecz zmieniającej umowę pierwotną tak co do czasu przez jaki ma obowiązywać (przez skrócenie lub przedłużenie czasu trwania) jak i co do wysokości czynszu — podatek oblicza się od różnicy między wartością świadczeń z umowy dodatkowej a wartością świadczeń z umowy pierwotnej za czas objęty umową dodatkową.

Przykład 1.

A zawarł z B umowę najmu lokalu na czas od 1. I. 1948 r. do 31. XII. 1952 r. za czynszem 10.000 zł. Umową dodatkową skrócono czas obowiązywania umowy pierwotnej do 31. XII. 1950 r. podwyższając równocześnie czynsz do 30.000 zł rocznie za czas od 1. I. 1949 r.

Obliczenie podatku:

Świadczenia z umowy dodatkowej (od 1. I. 1949 r. do 31. XII. 1950 r.) wynoszą: 2×30.000 zł = 60.000 zł
Świadczenia z umowy pierwotnej (od 1. I. 1949 r. do 31. XII. 1950 r.) wynoszą: 2×10.000 zł = 20.000 zł

opodatkowaniu podlega różnica wartości świadczeń = 40.000 zł
Podatek wynosi: od 40.000 zł — 1% = 400 zł.

Przykład 2.

A zawarł z B umowę najmu lokalu na czas od 1. I. 1948 r. do 31. XII. 1950 r. za czynszem 10.000 zł rocznie. Umową dodatkową zawartą na czas od 1. I. 1949 r. do 31. XII. 1952 r. podwyższono czynsz do 30.000 zł rocznie.

Obliczenie podatku.

Świadczenia z umowy dodatkowej (od 1. I. 1949 r. do 31. XII. 1952 r.) wynoszą: 4×30.000 zł = 120.000 zł
Świadczenia z umowy pierwotnej (od 1. I. 1949 r. do 31. XII. 1950 r.) wynoszą: 2×10.000 zł = 20.000 zł

opodatkowaniu podlega różnica wartości świadczeń = 100.000 zł
Podatek wynosi: od 100.000 zł — 1% = 1000 zł.

IX. W przypadku zawarcia umowy pierwotnej na czas określony, a następnie zawarcia umowy dodatkowej na czas nieokreślony z jednoczesną zmianą wysokości czynszu — podatek oblicza się od różnicy między wartością świadczeń z umowy dodatkowej a wartością świadczeń z umowy pierwotnej za czas niewykorzystany (objęty umową dodatkową).

Przykład.

A zawarł z B umowę najmu lokalu na czas od 1. I. 1948 r. do 31. XII. 1950 r. za czynszem 10.000 zł rocznie. Umową dodatkową zawartą na czas nieokreślony od dnia 1. I. 1949 r. podwyższono czynsz do 30.000 zł rocznie.

Obliczenie podatku.

Świadczenia z umowy dodatkowej (za czas nieokreślony) wynoszą: 5×30.000 złotych = 150.000 zł
 Świadczenia z umowy pierwotnej (od 1. I. 1949 r. do 31. XII. 1950 r.) wynoszą: 2×10.000 zł = 20.000 zł
 Opodatkowaniu podlega różnica wartości świadczeń = 130.000 zł
 Podatek wynosi: od 130.000 zł — 1% = 1.300 zł.

X. W przypadku zawarcia umowy pierwotnej na czas nieokreślony, a następnie zawarcie umowy dodatkowej na czas określony z jednoczesną zmianą wysokości czynszu — podatek oblicza się według zasad podanych w Cz. V, tj. tylko od wartości świadczeń z umowy dodatkowej.

XI. W przypadku, gdy nabycie z umowy najmu nie stwierdzonej pismem (umowa ustna) zostało poddane opodatkowaniu (§ 21 ust. 1 r. w. pod. nab.), a następnie zawarto dodatkową umowę na piśmie zmieniającą poprzednią umowę odnośnie wysokości czynszu lub czasu trwania albo co do wysokości czynszu i czasu trwania — do nabycia z dodatkowej umowy stosuje się odpowiednio zasady podane w Częściach II—X.

XII. W przypadku gdy nabycie z umowy najmu nie stwierdzonej pismem nie zostało poddane opodatkowaniu (§ 21 ust. 1 r. w. pod. nab.), a następnie została zawarta umowa na piśmie, nabycie z umowy stwierdzonej pismem podlega opodatkowaniu stosownie do treści umowy i według zasad pod. nab.

XIII. W przypadku gdy nabycie z umowy najmu (na czas określony lub nieokreślony) zostało stwierdzone pismem (i poddane opodatkowaniu), a następnie wydawane są kwity czynszowe, nabycie z kwitów czynszowych nie podlega opodatkowaniu, jeżeli kwity są wystawiane na kwoty czynszu równe co do wysokości kwotom czynszu przypadającym według umowy za taki sam okres czasu.

XIV. W przypadku gdy nabycie z umowy najmu zostało stwierdzone pismem (i poddane opodatkowaniu), a następnie wydawane są kwity czynszowe na kwoty czynszu wyższe niż wynikałoby z umowy za taki sam okres czasu, nabycie z kwitów czynszowych podlega opodatkowaniu:

1) jeżeli umowa zawarta była na czas określony — od różnicy między wysokością czynszu podaną w kwicie czynszowym a wysokością czynszu przypadającą według umowy za taki sam okres czasu i przez czas wykonywania umowy: po upływie czasu określonego w umowie nabycie z kwitów czynszowych podlega opodatkowaniu od kwoty czynszu podanej w kwicie (§ 21 ust. 3 r. w. pod. nab.);

2) jeżeli umowa zawarta była na czas nieokreślony (art. 11 ust. 3 pkt 3 pod. nab.) — od różnicy obliczonej w sposób podany pod 1) i przez cały czas wykonywania umowy (a zatem także, gdy umowa jest wykonywana przez czas dłuższy niż lat 5);

3) jeżeli umowa zawarta była na czas określony z przedłużeniem trwania jej na czas nieokreślony (art. 11 ust. 3 pkt 4 pod. nab.) — od różnicy obliczonej w sposób podany pod 2) i przez cały czas wykonywania umowy.

XV. W przypadku gdy nabycie z umowy najmu nie stwierdzonej pismem zostało poddane opodatkowaniu, a następnie wydawane są kwity czynszowe, nabycie z kwitów czynszowych podlega opodatkowaniu według zasad podanych w Częściach XIII i XIV.

XVI. W przypadku gdy nabycie z umowy najmu nie stwierdzonej pismem nie zostało poddane opodatkowaniu (§ 21 ust. 1 r. w. pod. nab.), a następnie wydawane są kwity czynszowe, nabycie z każdego kwitu czynszowego podlega opodatkowaniu od czynszu podanego w kwicie.

XVII. W przypadku gdy nabycie z umowy najmu zostało poddane opodatkowaniu, a następnie wydawane są kwity czynszowe na kwoty czynszu wyższe niż wynikałoby z umowy za taki sam okres czasu z powodu podwyższenia czynszu dekretem o najmie lokali — nabycie z kwitów czynszowych podlega opodatkowaniu według zasad podanych w Części XIV.

XVIII. W przypadku gdy umowa najmu zawiera zobowiązanie najemcy do świadczeń, które nie mogą być

oznaczone pod względem ilości w chwili nabycia prawa np. gdy najemca oprócz płacenia czynszu zobowiązuje się do przeprowadzenia, na własny rachunek, gruntownego remontu lokalu mieszkalnego lub do ponoszenia świadczeń ubocznych w formie opłat za wywóz śmieci, za wodę, windę itp. (§ 22 ust. 2 r. w. pod. nab.) i władza podatkowa za zgodą podatnika przyjęła za podstawę opodatkowania prawdopodobną sumę wszystkich świadczeń za cały czas trwania obowiązku świadczenia (art. 11 ust. 2 pod. nab. i § 33 ust. 1 r. w. pod. nab.) to w przypadku zawarcia umowy dodatkowej zmieniającej wysokość świadczeń lub czasu trwania albo wysokość świadczeń i czasu trwania — nabycie z dodatkowej umowy podlega opodatkowaniu według zasad podanych w Częściach II—X.

XIX. W przypadku, gdy umowa najmu (obojętne przy tym na jaki czas została zawarta — określony, nieokreślony lub określony z prawem przedłużenia na czas nieokreślony) zawiera zobowiązanie najemcy, które nie może być oznaczone pod względem ilości w chwili nabycia prawa i władza podatkowa, wobec nie ustalenia za zgodą podatnika prawdopodobnej sumy świadczeń za cały czas trwania obowiązku świadczenia, pobrała podatek od znanej podstawy opodatkowania (od najniższej ilości świadczenia, jeżeli ją można było ustalić lub od zaliczki, jeżeli była wypłacona) i wydała decyzję ustalającą zobowiązanie podatkowe (§ 33 ust. 2 r. w. pod. nab.) — to w razie zawarcia umowy dodatkowej (obojętne przy tym na jaki czas), umowa ta powinna być zgłoszona władzy podatkowej, która obliczy i pobierze podatek od nabycia stwierdzonego umową dodatkową, zaliczając na poczet podatku ewentualną nadwyżkę wpłaty z nabycia z pierwszej umowy; jeżeli jednak umowa dodatkowa zawiera również świadczenia nieoznaczone pod względem ilości i władza podatkowa nie ustaliła za zgodą podatnika prawdopodobnej sumy świadczeń za cały czas trwania obowiązku świadczenia, wówczas obliczy i pobierze podatek od znanej podstawy opodatkowania, a co do reszty wyda decyzję ustalającą zobowiązanie podatkowe (§ 33 ust. 2 r. w. pod. nab.).

XX. W przypadku gdy od nabycia z umowy określonej w Części XVIII władza podatkowa za zgodą podatnika przyjęła za podstawę opodatkowania prawdopodobną sumę wszystkich świadczeń za cały czas trwania obowiązku świadczenia (art. 11 ust. 2 pod. nab. i § 33 ust. 1 r. w. pod. nab.), a następnie wydawane są kwity czynszowe (umowy dodatkowej nie zawarto), nabycie z kwitów czynszowych, wydawanych za czas trwania stosunku najmu z umowy, nie podlega opodatkowaniu, chociażby wartość podana w kwitach była wyższa od wartości przyjętej przez władzę podatkową przy wymiarze podatku i z umowy najmu, pod warunkiem jednak, że wartość świadczenia podana w kwitach, obliczona została zgodnie z treścią zawartej umowy. Jeżeli kwity czynszowe wydawane są na kwoty wyższe niż wynika z umowy z powodu obliczania czynszu według zasad dekretu o najmie lokali, opodatkowaniu podlega różnica między kwotą czynszu podaną w kwicie i obliczoną według zasad dekretu o najmie lokali a kwotą czynszu zasadniczego obliczonego zgodnie z treścią umowy za taki sam okres czasu.

XXI. W przypadku podanym w Części XIX, jeżeli nie zawarto umowy dodatkowej a jedynie wydawane są kwity czynszowe, lecz na kwoty wyższe niż wynika z umowy z powodu obliczania czynszu według zasad dekretu o najmie lokali, podatek nie uiszcza podatku, przypadającego od różnicy między wysokością świadczeń z podwyższonego czynszu w myśl dekretu o najmie lokali a wysokością świadczeń z umowy, znaczkami skarbowymi na kwitach czynszowych, lecz gotówką do kasy urzędu skarbowego w terminach oznaczonych w decyzji władzy podatkowej, podając jednocześnie w deklaracji wpłaty, jako składnik świadczeń uzyskanych w danym czasokresie, kwotę podwyższonego czynszu. Po upływie czasu obowiązywania zarówno umowy jak i decyzji władzy podatkowej, nabycie z kwitów czynszowych podlega opodatkowaniu w pełnej wysokości (§ 21 ust. 3 r. w. pod. nab.).

XXII. W myśl dekretu z dnia 28 lipca 1948 r. o najmie lokali (Dz. U. R. P. Nr 36, poz. 259 i Nr 50, poz. 383 oraz z 1949 r. Nr 18, poz. 114) stawki czynszu za najem lokali mieszkalnych (z wylęczeniem lokali

określonych w art. 1 ust. 2 oraz zajmowanych przez osoby określone w art. 3 i w art. 5 ust. 4 tego dekretu) zostały ustalone w wysokości przewidzianej przepisami art. 2 i 4 tego dekretu. Stawki czynszu ustalone powołanym dekretem obowiązują od dnia 1 września 1948 r. i są z reguły wyższe od czynszu umówionego między wynajmującym i najemcą.

Składnikiem czynszu obliczonego według zasad dekretu o najmie lokali jest cała wpłata z tytułu czynszu uiszczona przez najemcę, a więc także i kwota, którą wynajmujący obowiązany jest wpłacić z otrzymanego czynszu na Fundusz Gospodarki Mieszkaniowej (FGM).

Obliczenia czynszu, według zasad dekretu, dla poszczególnych lokali lub ich części dokonuje wynajmujący i podaje do wiadomości ogółu najemców drogą wywieszenia w bramie listy wymiaru czynszu (§ 13 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 29 września 1948 r. o właściwości władz i postępowaniu przy ustalaniu wysokości czynszu oraz przy wymiarze i ściąganiu wpłat na Fundusz Gospodarki Mieszkaniowej — (Dz. U. R. P. Nr 49, poz. 375). Lista taka nie jest piśmie w rozumieniu art. 3 pkt 11 i 12, art. 6 ust. 2, art. 15 ust. 1 pkt 4 i art. 24 pod. nab. oraz § 13 ust. 2 i § 21 ust. 3 r. w. pod. nab.

W przypadku zawarcia przed 1. IX. 1948 r. umowy najmu lokalu mieszkalnego, a następnie wydawania po 1. IX. 1948 r. kwitów czynszowych obejmujących kwoty szynszu obliczone według dekretu o najmie lokali, nabycie z kwitów czynszowych podlega opodatkowaniu według zasad podanych w Części XIV. (Pojęcie lokalu mieszkalnego — zob. § 6 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministrów: Odbudowy, Administracji Publicznej, Ziemi Odzyskanych i Skarbu z dnia 23 października 1948 r. w sprawie wykonania dekretu o najmie lokali, wydane co do § 18 po porozumieniu z Prezesem Centralnego Urzędu Planowania — Dz. U. R. P. Nr 50, poz. 398).

Jeżeli chodzi o lokale użytkowe, dekret o najmie lokali nie ustala wysokości czynszu od tych lokali a jedynie określa w Tabeli Nr 2, stanowiącej załącznik do dekretu o najmie lokali, wysokość wpłat na Fundusz Gospodarki Mieszkaniowej. Dekret zatem, nakładając od 1. IX. 1948 r. obowiązek wpłat na FGM, w wysokości określonej w Tabeli Nr 2, pozostawia swobodnej umowie między wynajmującym i najemcą ustalenia wysokości czynszu. Z powyższego wynika, że składnikiem czynszu jest również kwota, którą wynajmujący obowiązany jest wpłacić na FGM., a którą na podstawie umowy (ustnej lub pisemnej) najemca zobowiązał się wpłacać wynajmującemu oprócz zasadniczego czynszu. Poza tym dekret w art. 25a uprawnia wynajmującego do podwyższenia czynszu umówionego przed 1. IX. 1948 r. o sumę wpłaty, przypadającej od najętego lokalu na rzecz FGM., uzależniając jedynie podwyższenie w ten sposób czynszu od zgody władzy czynszowej, dozwalając jednakże i w tym przypadku umówić się stronom inaczej z zastrzeżeniem, że umowa taka pod nieważnością musi być sporządzona na piśmie. W przypadku zatem zawarcia przed 1. IX. 1948 r. umowy najmu lokalu użytkowego, a następnie:

a) zawarcia po 1. IX. 1948 r. umowy dodatkowej zmieniającej wyłącznie wysokość czynszu — nabycie z umowy dodatkowej podlega opodatkowaniu według zasad podanych w Części II,

b) wydawania po 1. IX. 1948 r. kwitów czynszowych na kwoty wyższe niż wynika z umowy (ponieważ oprócz umówionego czynszu obejmują kwoty na FGM.), nabycie z kwitów czynszowych podlega opodatkowaniu według zasad podanych w Części XIV.

(Pojęcie lokalu użytkowego — zob. § 6 ust. 3 powołanego wyżej rozporządzenia Ministrów: Odbudowy, Administracji Publicznej, Ziemi Odzyskanych i Skarbu — Dz. U. R. P. Nr 50, poz. 398).

XXIII. W myśl art. 7 dekretu o najmie lokali oraz § 4 rozporządzenia Ministrów: Odbudowy, Administracji Publicznej, Ziemi Odzyskanych i Skarbu z dnia 23 października 1948 r. w sprawie wykonania dekretu o najmie lokali, wydanego co do § 18 po porozumieniu z Prezesem Centralnego Urzędu Planowania (Dz. U. R. P. Nr 50, poz. 398) **podnajemca (sublokator)** lokalu mieszkalnego, podlegającego dekretowi o najmie lokali, obowiązany jest płacić czynsz bezpośrednio właścicielowi lub użytkownikowi nieruchomości, któremu przysługuje w stosunku do podnajemcy prawo rozwiązania

umowy podnajmu w razie niepłacenia czynszu lub załaganą z zapłatą czynszu za dwa okresy płatności. Z powyższego wynika, że podnajemca został zrównany z najemcą, jeżeli chodzi o obowiązek płacenia czynszu w wysokości i w sposób określony w dekrecie o najmie lokali. Wobec tego po dniu 1. IX. 1948 r. nabycie ze stosunku podnajmu podlega opodatkowaniu według tych samych zasad co nabycie ze stosunku najmu, także w tym przypadku, gdy przed 1. IX. 1948 r. podnajemca zawarł umowę podnajmu z najemcą, zapłacił czynsz z góry i umowa podnajmu została poddana opodatkowaniu (§ 21 ust. 1 oraz § 13 ust. 3 i 4 r. w. pod. nab.), a to z uwagi na przepis powołanego wyżej § 4 ust. 1 zdanie trzecie, że „Inne wzajemne prawa i obowiązki lokatora i podnajemcy (sublokatora) wynikające z umowy podnajmu pozostaną nienaruszone”.

Nadmienia się, że wobec braku umów pisemnych między najemcą i podnajemcą, najczęściej będą miały zastosowanie uwagi podane w Cz. XVI.

XXIV. Sposób uiszczenia podatku.

Do uiszczenia podatku obowiązani są sami podatnicy w terminie dwóch tygodni od dnia powstania obowiązku podatkowego (art. 19 ust. 1 pod. nab.) tj. od dnia nabycia prawa, a jeżeli nabycie prawa zostało stwierdzone piśmie (umową najmu lub kwitem czynszowym) — od dnia sporządzenia pisma (art. 6 ust. 2 pod. nab. i § 21 ust. 1 r. w. pod. nab.). Ze względu jednak na przepisy § 84 r. w. pod. nab. uiszczenie podatku od nabycia stwierdzonego kwitem czynszowym lub innym piśmie stwierdzającym należność lub uiszczenie czynszu (§ 21 ust. 3 r. w. pod. nab.) powinno nastąpić równocześnie z wydaniem takiego pisma.

Uiszczenie podatku przez podatnika od nabycia z umowy najmu stwierdzonej piśmie może nastąpić:

a) bądź przez skasowanie znaczków skarbowych na umowie wyrazami pisma albo stwierdzającymi zawarcie umowy podpisami stron, jeżeli kwota należnego podatku nie przekracza 2.000 z. (art. 20 ust. 2 pkt 1 pod. nab. i § 85 r. w. pod. nab.),

b) bądź przez przedłożenie pisma władzy podatkowej, która obliczy podatek i skasuje na przedstawionym piśmie znaczki skarbowe, a jeżeli kwota podatku przekracza sumę zł 2000, pobierze podatek w gotówce (art. 20 ust. 2 pkt 2 i ust. 3 pkt 2 pod. nab. oraz § 85 r. w. pod. nab.).

Uiszczenie podatku przez podatnika, od nabycia stwierdzonego kwitem czynszowym, powinno nastąpić w sposób podany w § 84 r. w. pod. nab.

Uiszczenie przez podatnika (bez przedkładania pism władzy podatkowej) podatku od dodatkowej umowy z jednoczesnym zaliczeniem części podatku z poprzedniej umowy, niewykorzystanej z powodu zawarcia dodatkowej umowy (a więc za czas od zawarcia dodatkowej umowy do upływu terminu obowiązywania poprzedniej umowy), może nastąpić pod warunkiem, że:

1) obliczenia i uiszczenia podatku dokona wynajmujący,

2) wynajmujący na oryginale poprzedniej umowy lub na odpisie, na którym władza podatkowa lub notariusz stwierdzili wysokość uiszczonego podatku (od oryginału umowy) dokona adnotacji, zaopatrzonej własnym podpisem, o wysokości kwoty podatku, którą zaliczył na poczet podatku należnego od nabycia stwierdzonego umową dodatkową,

3) wynajmujący, celem udostępnienia przy kontroli, będzie przechowywał u siebie oryginał lub odpis umowy pierwotnej z adnotacją stwierdzoną własnym podpisem oraz oryginał lub odpis umowy dodatkowej z dokonanym przez siebie obliczeniem podatku i dowodami stwierdzającymi uiszczenie podatku.

Jeżeli przy sporządzeniu dodatkowej umowy współdziała płatnik (notariusz lub sędzia obywatelski jak również urzędnik państwowy lub samorządowy, jeżeli chodzi o umowy zawierane w imieniu Państwa lub samorządu w zakresie jego obowiązków służbowych — art. 17 ust. 1 pkt 1, 5 i 6 pod. nab.), to przy obliczeniu i pobraniu podatku, według zasad podanych w niniejszym okólniku, powinien on zaliczenie części podatku z poprzedniej umowy niewykorzystanej z powodu zawarcia dodatkowej umowy (tj. za czas od obowiązywania dodatkowej umowy do upływu terminu obowiązywania poprzedniej umowy), na poczet podatku należnego od nabycia z dodatkowej umowy, uzależnić od oka-

zania poprzedniej umowy. W zaświadczeniu zamieszczonym na dodatkowej umowie płatnik, oprócz danych wymienionych w art. 17 ust. 2 pod. nab. powinien stwierdzić: datę sporządzenia poprzedniej umowy, czas przez jaki miała obowiązywać, kwotę podatku uiszczoną od nabycia z tej umowy oraz kwotę podatku zaliczoną na poczet podatku należnego od nabycia z dodatkowej umowy.

Zwraca się uwagę na odpowiedzialność majątkową płatnika w myśl art. 9 ust. 2 dekretu o zobowiązaniach podatkowych w razie niesłusznego zaliczenia części podatku od nabycia z poprzedniej umowy na poczet podatku należnego od nabycia z umowy dodatkowej oraz na odpowiedzialność karną z art. 131 prawa karnego skarbowego w razie stwierdzenia, niezgodnie z prawdą, co do uiszczenia lub wysokości uiszczanego podatku od poprzedniej umowy.

XXV. Zasady podane w niniejszym okólniku odnośnie opodatkowania nabycia z najmu mają odpowiednie zastosowanie do opodatkowania nabycia z dzierżawy z tym zastrzeżeniem, że do nabycia z umowy dzierżawy stwierdzonego pismem po dniu 19 lipca 1949 r. należy stosować 2,5% stawkę podatku przewidzianą w art. 15 ust. 1 pkt 4 lit. a) pod. nab. w brzmieniu nadanym artykułem 1 pkt 4 lit. a) ustawy z dnia 2 lipca 1949 r. (Dz. U. R. P. Nr 42, poz. 309), a do nabycia z umowy dzierżawy nie stwierdzonego pismem, jeżeli obowiązek podatkowy powstał po dniu 19 lipca 1949 roku—3,5% stawkę podatku przewidzianą w art. 15 ust. 1 pkt 4 lit. b) pod. nab. w brzmieniu nadanym art. 1 pkt 4 lit. a) powołanej ustawy. Ponieważ nabycie z umowy dzierżawy nie stwierdzonej pismem podlega opodatkowaniu według wyższej stopy podatkowej, celem ustalenia czy od umowy dodatkowej należy się podatek i w jakiej wysokości należy, zgodnie z zasadami podanymi w Częściach II — X, obliczyć podatek od podstawy opodatkowania ustalonej w sposób podany w Cz. II — X a nie przez odjęcie kwoty podatku uiszczanej od umowy pierwotnej od kwoty podatku obliczonej od umowy dodatkowej.

XXVI. Jeżeli podatnik zgłosi do władzy podatkowej do wymiaru doraźnego (art. 20 ust. 2 pkt 2 i ust. 3 pkt 2 pod. nab.) dodatkową umowę oraz przedłoży umowę poprzednią i zażąda zaliczenia części podatku z poprzedniej umowy na poczet podatku należnego od nabycia z dodatkowej umowy, referent wymiarowy po stwierdzeniu, że od nabycia z poprzedniej umowy uiszczony został podatek w należnej wysokości oraz obliczeniu podatku według zasad podanych w powołanych wyżej uwagach wpisze w rejestrze wymiarów doraźnych (RWD):

1) w rubr. 4 (przedmiot opodatkowania) po podaniu treści dodatkowej umowy, treść poprzedniej umowy zgodnie z zasadami obowiązującymi przy wypełnianiu tej rubryki, a następnie od podstawy opodatkowania z dodatkowej umowy odejmie kwotę służącą za podstawę obliczenia podatku z pierwotnej umowy za czas niewykorzystany (tj. za czas od dnia obowiązywania nowej umowy do dnia expiracji umowy pierwotnej); otrzymana różnica będzie stanowiła ostateczną podstawę opodatkowania dodatkowej umowy,

2) w rubr. 5 (wartość prawa przyjęta za podstawę wymiaru) — kwotę stanowiącą ostateczną podstawę opodatkowania (wynikłą z obliczenia dokonanego w sposób określony pod 1),

3) w rubr. 6 (wymierzono podatek) — kwotę podatku, która powinna być uiszczona od podstawy opodatkowania doliczonej w sposób określony pod 1).

Sposób obliczenia podatku kierownik działu wymiarowego stwierdza w rubr. 13 (uwagi) swoim podpisem. W zaświadczeniu, zamieszczonym na piśmie zgłoszonym do wymiaru doraźnego, referent wymiarowy, jako podstawę wymiaru i wysokość wymierzonego podatku, podaje kwoty z rubryk 5 i 6 RWD.

XXVII. W myśl § 21 ust. 3 zdanie pierwsze r. w. pod. nab. za pismo stwierdzające nabycie prawa majątkowego z najmu lub dzierżawy uważa się kwit czynszowy lub „inne pismo stwierdzające należność lub uiszczenie czynszu”. Ponieważ administracje domów, w szczególności będących w posiadaniu PKO., zamiast kwitów czynszowych przesyłają lokatorom tzw. potwierdzenia wpłat na rachunki czekowe w PKO., w których wymieniona jest kwota należności z tytułu czynszu

i świadczeń ubocznych oraz czasokres, za jaki czynsz się należy, przeto wymienione potwierdzenia wpłat należy zaliczyć do „innych pism stwierdzających należność lub uiszczenie czynszu” i nabycie stwierdzone potwierdzeniami wpłat podlega opodatkowaniu według zasad podanych w przytoczonym wyżej paragrafie r. w. pod. nab. Podatek powinien być uiszczony znaczkami skarbowymi na tej części „potwierdzenie wpłaty”, która pozostaje u lokatora, a znaczki skasowane datą i podpisem bądź pieczęcią wystawcy (§ 84 r. w. pod. nab.). W razie braku miejsca na znaczki należy dokleić papier odpowiedniej wielkości i na nim nakleić i skasować znaczki skarbowe.

XXVIII. W przypadku gdy nabycie z umowy najmu lub dzierżawy nie stwierdzonej pismem (umowa ustna) nie zostało poddane opodatkowaniu (§ 21 ust. 1 r. w. pod. nab.) i wydawane są jedynie kwity czynszowe, a następnie sporządzona zostanie pismem umowa (najmu lub dzierżawy) obejmująca również czasokres za który wydawane były kwity czynszowe, to na poczet podatku należnego od nabycia z umowy stwierdzonej pismem należy zaliczyć kwoty uiszczone tytułem podatku od nabycia z kwitów czynszowych.

XXIX. Jeżeli jednak jedną ze stron w umowie najmu lub dzierżawy jest osoba prawna określona w art. 2 ust. 1 pkt 3 pod. nab., to uiszczenie przez kontrahenta osoby prawnej połowy podatku przypadającego od nabycia z umowy może nastąpić tylko w przypadku posiadania przez tę osobę prawną zaświadczenia Izby Skarbowej, określonego w § 9 ust. 4 r. w. pod. nab.

XXX. Jeżeli w czasie kontroli przeprowadzonej u płatnika lub podatnika zostanie stwierdzone nieuiszczenie lub uiszczenie tylko części należnego podatku, urzędnik przeprowadzający kontrolę sporządza protokół, którego odpis otrzymuje płatnik lub podatnik u którego przeprowadzono kontrolę.

Protokół karny powinien być sporządzony oddzielnie.

Uiszczenie brakującej kwoty podatku w ciągu trzech dni od sporządzenia protokołu powinno być wzięte, przy wydawaniu orzeczenia karnego, jako okoliczność łagodząca (art. 40 p.k.s. w związku z art. 54 k.k.).

XXXI. Celem uregulowania opodatkowania i uzyskania odpowiednich wpływów w pod. nab. z tytułu najmu lub dzierżawy Ministerstwo Skarbu poleca izbom skarbowym:

1) niezwłoczne zorganizowanie w podległych urzędach skarbowych akcji kontrolnej podatku od nabycia praw majątkowych z umów najmu lub dzierżawy oraz z kwitów czynszowych. Do tego celu należy użyć przede wszystkim lustratorów społecznych w urzędach skarbowych specjalnych dla podatku od nabycia praw majątkowych i opłaty skarbowej oraz odpowiednią ilość lustratorów przy innych urzędach skarbowych, przy których istnieją tylko referaty pod. nab. i opl. skarb., po uprzednim dokładnym zaznajomieniu ich z odpowiednimi przepisami pod. nab., r. w. pod. nab. oraz z niniejszym okólnikiem. Kontrolę należy przeprowadzić w zasadzie u wynajmujących (tj. u właścicieli, użytkowników i dzierżawców budynków, w których mieszczą się lokale mieszkalne i użytkowe) a w razie potrzeby przesłać w charakterze świadków. Kontroli należy poddać przede wszystkim umowy najmu i dzierżawy oraz kwity czynszowe wydane po dniu wejścia w życie r. w. pod. nab. z uwagi na to, że pojęcie nabycia z kwitów czynszowych zostało ustalone w r. w. pod. nab. (§ 21 ust. 3), które weszło w życie z dniem ogłoszenia w Dzienniku Ustaw R. P. tj. z dniem 17. XII. 1948 r.,

2) zorganizować w izbie skarbowej bądź w urzędach skarbowych, mających siedzibę poza siedzibą izby skarbowej, konferencje z udziałem przedstawicieli przymusowych lokalnych zrzeszeń prywatnych właścicieli nieruchomości lub zrzeszeń istniejących, którym nadany został charakter zrzeszeń przymusowych (art. 16 ust. 1 dekretu o najmie lokali) oraz związków administratorów nieruchomości celem pouczenia ich o obowiązku prawidłowego uiszczania podatku od nabycia praw majątkowych z umów najmu lub dzierżawy i z kwitów czynszowych.

Dyrektor Departamentu
S. Kołakowski

